

V I J J E N N A C

Godina IV.

U Zagrebu 2. studenoga 1926.

Knjiga VI. 21

MANIFEST NADREALIZMA.

Članak o nadrealizmu (*surréalisme*), koji donosimo u ovom broju, je ulomak iz manifesta, što ga je donio jedan od bučnijih propovjednika te struje, Adré Breton kao uvod svome djelu »Poisson soluble«. Imali smo u rukama čitav prevod, ali nismo ga u cijelosti štampali, jedno radi njegove opširnosti, a drugo i radi toga, što se u njem mnogo govori o stvarima, koje su i poznavaćima školske psihologije poznate, osobito iz područja Freudove psihoanalize, a mnoge su stvari pisane specijalno za Francuze. Manifest je naime i pisan više za književnike negoli publiku. Ovim prevodom mi smo htjeli da bar donekle upoznamo s tom novom književnom strujom u Francuskoj one koji se bave književnošću i čuli su o toj stvari, a nije im na drugi način pristupačna. Na to nas je ponukala i činjenica, što je ta struja našla dosta velik odjek i kod nas, osobito u Beogradu, i to među mlađim književnicima. Ima i poznatijih imena (Ujević, Vinaver) koji su u zadnje vrijeme približili svoje shvatanje, a i način izražavanja, nadrealističkom. U Beogradu je čak izdavana i revija »Svedočanstva«, koja je u praktičnoj primjeni dovela tu struju do apsurdna. Nadrealisti u Francuskoj imaju čak i svoj organ »La revolution surréaliste«, u kome primjenjuju i propagiraju svoja shvatanja.

Mi smo već donijeli o tom pokretu informaciju na ovom mjestu (»Vijenac«, srpanj 1925.) i prikazali smo njegove glavne karakteristike. Neoriginalan po porijeklu (bliz filozofiji Bergsona i Jamesa) on je po svom duhu ipak vidan odraz psihičkoga raspoloženja današnjeg vremena. I on je, naime, kao i čitav kulturni život našeg vremena stupio u opoziciju prema jednostranom pozitivizmu i racionalizmu, koji je u predratno vrijeme bio prevladao u svim oblastima duha. Tamo smo iznijeli i neke opaske i prigovore toj struji, koja je u svojoj jednostranosti pošla u drugu krajnost do nebuloznosti. Zato smo ga i nazvali samo »kuriozumom i jednim otvorom u traženju novih izlaza i novih formi«. Razumije se, da je taj »otvor« samo privremen kao što je i čitav taj »pokret«, pa je svakako ono zagrijavanje nekih naših mladih pjesnika za nj — pretjerano. Istine, koje je iznio Bergsonov intuicionizam i Freudova psihoanaliza, još uvijek nisu dovoljne da stvore čitav pokret ni u samoj filozofiji, a još manje u literaturi. Sve te »nove istine« mogu pjesnicima poslužiti samo kao sredstvo za proširenje duševnog horizonta i stvaralačke ekstenzivnosti, a nikako kao jedini ključ u stvaranju i kao jedina poluga u građenju.